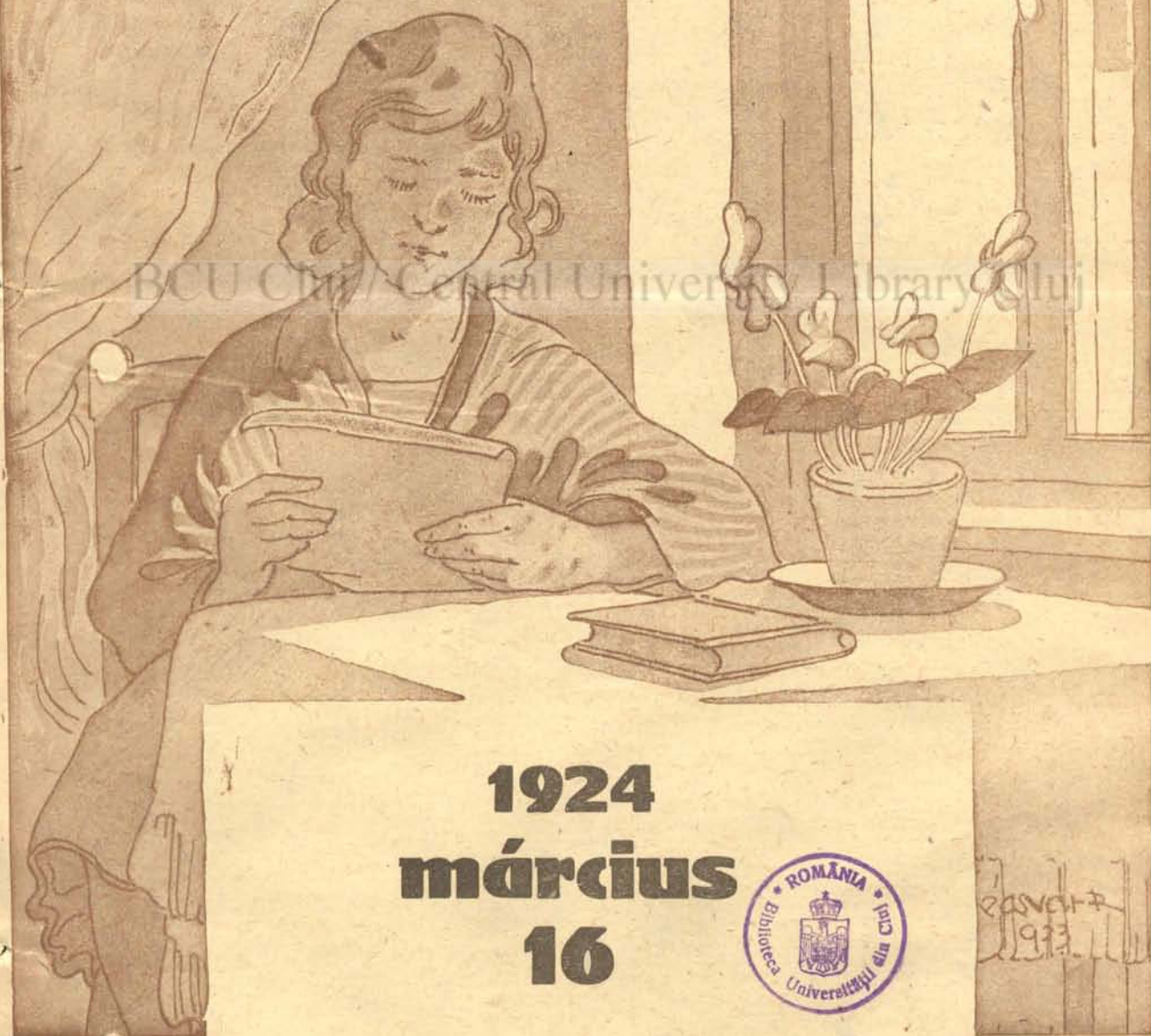

Cimborona

ZÓGYERMEKEK KÉPES HETILAPJA
Főszerkesztő: BENEDEK ELEK.

1924
március
16

205017
1933

BCU Cluj / Central University Library Cluj

GIMBORA

70 GYERMEKEK KÉPES HETILAPJA.

Főszerkesztő: BENEDEK ELEK

Hová, hová, kis babácska?

Karonúló kis babácska,
 Repdes, mint egy kis madárka.
 Hogyha tudna, elrepülne,
 Anyja karján nem csücsülne.

Kis babácska, hallgass reám,
 Maradj csak az anyád karján:
 Bejárhatod a világot,
 Ennek párját nem találod!

Elek nagyapó.

Az ekék.

(VASILE ALEXANDRI pastellképe)

— Magyarba átültette dr. SZEREMLEY ÁKOS. —

Adjon az Isten! A mezőkön, a sikon s lankán, szerteszét
A fehértestű jószág mellett feltűnnek rendre az ekék.
Szarvánál meztelen kéz tartja, utánnahajlik termete,
S feketén fénylő földbarázdát hasít fel hosszan az eke.

Arnyéklódik már a mezőség a földbarázdák sűrűjén
És nagy vidámság hangzik szerte, kis cselédség a merre
[mén.

Távolabb sűrűn gőzölögve a sükkadó rög párolog,
Lép hosszú lábbal rajt a gólya, itt-ott megáll s elandalog.

Most déltetőre ért a nap fel, a gazda félre elhever,
Ifju leányok s feleségek karján az izes eledel.
Az eke fekszik oldalát dőlten s egy vidám ostoros legény
Viszi a vizre a jószágot s megy fűtőrészeve könyveden.

Oh, te áldott mezei minka, termékenység szent csermelye,
Édes testvérségbe fogadd a földet s az embert vele!
Am alkonnyt már, lassan-lassan indulnak ismét az ekék
S vidám kurjantástól kísérve elérik aztán a cserénpi.

(Fogaras.)

Emlékezzünk régiekről.

— Elek nagyapó krónikás könyvéből. —

A hadak utja.

Meghalt a világverő Atilla. Alvásközben, orozva lepte meg a halál. Megerezt az orra vére s a világverő király megfulladott a vérben. Gyászba borult a hunok rengeteg birodalma. Hogy aki vérét ontá annyi vitéznek, envérében haljon meg! — keseregtek a népek, — Meg sem áldhatott minket! — keseregtek a fiai.

Hármas koporsóba tették a testét: arany volt az első; ezüst a második, vas a harmadik, Folyó partján mély gödröt ástak, le a víz feneké alá. Ide eresztették le a hármaskoporsót, s hogy emberi kéz meg ne háborithassa, s meg ne tudhassa senki, hogy hová temették: rab-szolga népekkel ásatták a sirt, ezek földelték el s egymást meg kellett ölniök...

Meghalt a világverő nagy király s im, egyszerre megmozdultak a legyőzött népek. Am jól tudták, hogy nem bírnak másképp a vitéz hunokkal, csak ha egymás ellen tüzelik Atilla fiait. Az ármányos Detre volt a bujtogató. Ez még mindig homlokában hordotta a nyilat, melyet Bendegúz lőtt volt belé. Homlokában a nyilat s szívében a bosszút. Két fia volt Atillának: Aladár és Csaba. Hol Aladárt, hol Csabát tüzelte a másik ellen. — Téged illet a királyság, te vagy az idősebb, — tüzelte Aladárt. — Te vagy a vitézebb, téged illet, tüzelte Csabát. És kétfelé szakadt a hunok népe. Testvér testvérré emelte a kardját. Rettenetes volt a testvérek csatája. Halomra hullot a hun, elesett Aladár is: saját testvére ölte meg. A világverő seregből alig maradt egynehány ezer s még a fűszál is föl-támadott a maroknyi hun sereg ellen. Nem volt maradásuk Atilla földjén.

— Menjünk vissza magyar testvéreinkhez, — mondotta Csaba királyfi, — hívjuk el őket s közös erővel majd újra elfoglaljuk az én apám földjét. Menjünk vissza, de ne mind. Maradjon itt háromezer vitéz. Örködjének itt, amíg a magyar testvérekkel visszatérünk.

Ugy lett, amint Csaba királyfi mondá. Háromezer vitéz kivált a seregből s letelepedett az ország szélén, a szép Székelyföldön. De mi-

előtt visszaindult Csaba Szittyaországba, áldoztak a tűznek, áldoztak a víznek, azután a levegőnek s végül a földnek. S megesküdtek mind a visszatérő vitézek, Isten szabad ege alatt, hogy visszatérnek még a világ végéről is, ha a székelyeket ellenség támadná. Hirül hozza nekik azt a tűz; ha nem: a víz; ha a víz nem: a levegő; ha az nem: a föld.

S im, alig indultak el, még a határig sem értek, a föld megrendült, busan hajladoztak, integettek a fák, mintha mondták volna: vissza, vissza, bajba van a székely!

Ugy volt, ahogy a fák megjelezték. Megtámadták a székelyeket mindenféle népek.

Vissza! vissza! — kiáltott Csaba, — utánam, vitézek!

S vágattak a sebes szélénél sebesebben, a gondolatnál is sebesebben, s úgy széjjelverték az ellenséget, hogy hirük-poruk sem maradt.

Aztán megint elindultak Szittyaország felé. Mentek hegyeken, völgyeken által, erdőkön, mezőkön keresztül. S hát a hetedik napon, ahogy egy nagy folyó vizen átakarnak menni, egyszerre megdagai a víz, kicsap a medréből, zugott, bögtött rejtődően, s mintha mind azt zugta, bögte volna: vissza, vissza, bajba van a székely!

— Vissza! vissza! — kiáltott Csaba, — utánam, vitézek!

S vágattak visszafelé, sebes szélénél sebesebben, a gondolatnál is sebesebben, s hát a víznek igaza volt: körülfojták a székelyt mindenféle népek. Széjjelverte ezeket is Csaba, hirük-poruk sem maradt ottan.

Harmadszor is fölkerelkedtek a hazatérő hunok, már ott bolyongtak Görögország földjén, s im, egyszerre csak kerekedék retentő nagy fergeg. Onnét indult a székelyek földjéről. Elindult sebes szellő képében, repült, repült, s mire oda ért, fergeggé növekedett. Zugott, bugott a fergeg, s mintha azt zugta-bugta volna: vissza, vissza, bajba van a székely!

És visszavágtattak a vitézek sebes szélénél sebesebben, még a gondolatnál is sebesebben,

s harmadszor is széjjelverték az ellenséget. Aztán indultak negyedszer is Szittyország felé.

Telt, mult az idő, eltelt ötven, eltelt száz esztendő, nem bántotta a székelyeket semmiféle ellenség. De hiába várták Csaba királyfit a magyar testvérekkel. Azt hitték, talán nem is találta vissza, elvesztek valahol. Pedig visszatáltak. És nagy kedve is lett a fiatal magyar vitézeknek, hogy induljanak nyomban, annyi sok szépet regélt Csaba királyfi Atilla földjéről. Am az öregek azt mondták: várjatok, addig ne induljunk, amíg közlünk valakinek Isten meg nem jelenti: menjük e, vagy sem. Ebben megnyugovának a magyarok s éltek tovább Szittyországban.

Ezenközben a vitéz székelyek elszaporodtak s éltek békességben. Messze földön hi volt nagy vitézségüknek: ellenség nem merte megháborítani.

Hanem a sok mindenféle népek nem nyughattak, s ahogy egy kicsit erőre kaptak, közre fogták a székelyt minden oldalról. Még a fűszál is feltámadt ellenük s egy székelyre száz ember is jutott. S hiába néztek Szittyország felé, nem jött segítség. Csaba királyfi már rég por és hamu volt...

De halljatok csudát, mi történt! Amikor éppen az utolsó csatára készült a székely. éjnek

éjszakáján megvilágosodák az ég s im, a csillagoknak fényes ragyogása közt megjelen Csaba királyfi s nyomban a vitézek, kik sok száz esztendővel annak előtte háromszor verték széjjel a székelyek ellenségeit. Nem hagyta el a székelyeket az ő csillaguk, a Szaturnus csillag. Hírül vitte magas menyországba Csabának: bajba van a székely!

— Fel, fel, vitézek! — kiáltott Csaba, s im fölkerelkedének a halott vitézek, végig száguldnak a csillagos ég boltozatján, sebes szélnél sebesebben, a gondolatnál is sebesebben, s a székely határon, hol az ég ráhajlik a hegyekre, le szállának az égből.

Rettenő rémület szállotta meg az ellenséget a hun vitézek láttára, kik az égből jöttek le s nem hagyják a székely testvért nagy veszedelmében. Futott a tenger ellenség esze nélkül, nincs az a vitéz, aki megállani merjen, aki vissza is tekintsen.

És halljátok, csodáljátok, Csaba és vitézei ismét felszállanak a csillagos ég boltozatjára, s visszazáguldanak azon az uton, amerről jövének. Ragyogó fehér ut verődék a paripák lába nyomán, amely el nem enyészik soha s megmarad Örökkön-örökké: a hadak utja.

Ott ragyog az égen, csillagos estéken.

(Kisbaczon).

Jön a tavasz.

— Színjáték. Irta: Csürös Emilia. —

Szereplők: Naphereg, Tavaszlündér, Négy Tündér, Hóvirág, Ibolya, Pillangó, Méhecske, Cinege.

A színpad, vagy a színpadnak kinevezett fél szoba piros fényvel van megvilágítva. (Lehet lila, vagy zöld fény is. Színes papírt csavarunk a villanykörtére, vagy lámpára.) A közepen fa. Lehet a kidobott karácsonyfa is esetleg, vagy fenyőágakból egy botra kötözött fa, amit lábába, vagy dézsába erősítünk és fehér lepedővel csavarunk körül, hogy hó legyen. Felülről és oldalról vatta és selyempapír hó hull. Hóvirág tündérke a fa alatt összehúzódva alszik. Valami szelid halk kis muzsika is lehet. Hóvirág felébred, dörzsöli a szemét és nyújtózkodik. (A zenének vége.)

Hóvirág:

Vége már az éjszakának, (ásit)

Tavaszlündér üzeni:

Csilingeljem fel az erdőt,

Fogjunk izibe neki.

(Kis csenővel körülszaladja a színpadot.)

Ibolyatündérke: (álmosan jön be)

Mit lármázol, Hóvirág?

Nézd, még fehér a világ.

A hó is hogy hulldogál

Nem dalol még kismadár!

Hóvirág:

Álmos vagy még, Ibolya?

Bujj vissza a bokorba!

Nézd, a szelid napsugár

A mi seregünkre vár.

Ibolya:

De én álmos vagyok még

És aludni szeretnék!

Hóvirág:

Aludj hát, ha kedved tartja,

De busulni fogsz még rajta.

Tudok ám én valamit

De nem mondom meg hogy mit! —

Ibolya: (kiváncsian kéri)

Mondd el nekem, Hóvirág!

Talán zöld már a faág?

Hóvirág:

Nem az! — Nagyobb az én titkom,

De neked azért megsugom!

Ibolya:

Hazajött talán a fecske?

Vagy a gólya kelepelve?

Hóvirág:

Az se, az se, más a nóta.

Ide hallgass, mert nem méka.

Azt sugta a fülemben
Álmomban egy cinege,
Hogy a szép Tavasztündér
Séta közben erre tér.

Ibolya:

A cinege honnan tudja,
Merre visz a tündér útja?

Hóvirág:

A cinege mindent tud,
Hova, merre visz az út.
Azt is tudja a cinege
Mért könnyes a tündér szeme.

Ibolya:

Miért sír a Tavasztündér?
Selyemfüért? Harmatgyöngyért?

Hóvirág:

Dehogy is sír harmatgyöngyért!
Fogoly volt a Tavasztündér.
A jégkirály foglyul vitte,
Jégszánkóján röpitette.
De hűséges vőlegénye,
A napsugár vele ment.
Most a Tündér hazaszökött,
De Napherceg fogoly, lent
A jégkirály tömlőcében
Raboskodik réges-rég.
Nézd, — mily homályos az ég!

Ibolya:

Ezért sír a Tündér
Az aranyos Napsugárért? . . .

Pillangó: (fázékonyan)

Lili . . . jaj, meghalok,
Nincs Napsugár, megfagyok.

Méhecske:

Zzzz . . . de hideg van itt,
A Napsugár hol készetik?

Ibolya:

Fogoly a szép Napsugárka,
A Tél börtönébe zárva.

Hóvirág:

Télapót én ismerem!
A jégkirály édesapja.
Menjünk hozzá iziben,
Kérésünk őt majd meghatja,
Addig fogjuk cirogatni
Azt a fehér szakállát,
Amíg a jégbörtönéből
Kiereszti Napsugárt.

Pillangó:

De merre kell odamenni?
Én nem tudom az utat!

Méhecske:

Keressük meg a cinegét,
Ő majd mindent megmutat

Cinege:

Csiki szűr, csiki szűr,
Aki nem jön, itt csücsül!

Ibolya:

Tél apóhoz viszel minket?
Utunkra illatot hintek.

Hóvirág:

Én csilingelve megyek
Hallják völgyek és hegyek.

Pillangó:

Hímes szárnyam lebegtetve
Megyek én is veletek.

Méhecske:

Én majd csak itt dideregve
Visszavárlak titeket.

Cinege:

Még megfagy a méhecske,
Ha nem megyünk sietve.
Csiki szűr, csiki szűr,
Aki nem jön itt csücsül.

(Körülzaladgáljak a szinpadot és el.)

A Madarak csicsergése, vagy más tánc-
ütemű szalondarab zenéjére játsza valaki. A
nagyobbak körül belejt 4 tündér, — köztük
lassan, szomorúan a Tavasz tündér. A Tavasz
tündér megáll a közepén, a négy tündér körü-
lötötte táncol a zene további részére. Lehet bájos,
ritmikus mozdulatokból és lépésekből, meg fátyni
mozdulatokkal hatásos kis tündértáncot kitalálni.

Tavasztündér:

Elég volt a vidám táncból
Lebbenésből, virágláncból,
Az én arcom könnytől ázik,
A lelkem is reszket, fázik.

(A tündérek bájosan köréje csoportosulnak.)

I. tündér:

Könyvél szebb a vidám nőta,
Daloljunk neked talán?

II. tündér:

A szűrünk a legszebb kőta,
Hallgasd meg, az mit kíván.

III. tündér:

Hogy mi mennyire szeretünk,
Hadd daloljunk neked el!

IV. tündér:

Talán újra mosolyogsz majd,
Ha a dalunk szárnyra kel.

Tavasztündér:

Nem kell a dal. Csönd való csak,
Szomorúság én nekem.
Ott . . . ott . . . messze . . . ; a Jégkirály
Hideg, zord börtönében,
Értem szenved Napsugár . . .
Nélküle, amerre járok,
Örökös tél és halál.
Nem lesz kacagás a földön,
Sem virág, sem madárdal,
Míg Napsugár haza nem jön! —
(Sir) S Tavasztündér belehal . . .

(A tündérek mind sírnak, de a méhecske fel-
tápázkodik.)

Méhecske:

Zzzz . . . valami meleget érzek.
Talán már jönnek a kis követek?
Síró királynőnk, mosolyogsz mindjárt
S letörlöd arcodról a könnyeket.

Hirtelen erős fény. Levesszük a lámpák-
ról a papírt és ha lehet újabb lángokat is gyuj-
tunk. A tündérek letérdelnek, Tavasztündér ki-
tárja karjait a fény felé.)

Tavasztündér: Napsugár!

(Arany, vagy sárga ruhába öltözött fiucska
jön, olyan magas mint a Tavasztündér, melléje
áll és jobb karjával átöleli. A tündér Napherceg
vállára hajtja a fejét, közöttük Hóvirág, Ibolya,
Pillangó, Cinege, Méhecske és 4 Tündér könnyű
táncot járnak, énekelhetnek is hozzá karban. Az
alábbi dal a Bobherceg keringőjére (Londonban,
hej, van számos utca) van csinálva, de lehet
alakítani rajta más melódia szerint is.

Mindnyájan:

Fel dobra, dalra, vig diadalra,
Szép táncra perdülj, kis séreg.
Arany sugarban fűrész mindent
Kacagó kedvű Napherceg.
Hódoljunk mi is hát a fénynek,
Ajkunkról szálljon hála ének,
Mert hazajött a Napsugár,
Mert ránk ragyog a Napsugár!
Már lesz madárdal, virágillat
És vigan csengő kacagás.
A Tavasztündér mosolyától,
Lágy rügy és bimbó fakadás.
Hódoljunk hát a szeretetnek,

És hirdessék az embereknek!
Tavasztündér mosolyg reánk,
S zöldbe borul jó Földanyánk!
(Szép csoportosulás és görögtűz lehet a vége.)
(Kolozsvár.)

M E S E.

— Irtia: BODNAR IRÉN. —

Mese! . . . Mese! . . . Mit meséljek? . . .
... Volt egyszer egy szegény gyermek.
Kis fiucskánk árva is volt,
Reggel, délben, este dalolt:
Azzal szerzett kenyeret.

Mesebéli kis fiucska
járta utját össze-vissza.
Am egy hideg, nyirkos este
Mégfázott kicsinyke teste,
S üde hangja elveszett.

Dalos madár a faágon,
Egyedül vagy a világon,
Kis fiucska ajka néma,
Nem dalol többé dalodra,
S ingyen nem kap kenyeret.

A fiu robotba állott,
Gyöngye, fáradt teste fázott . . .
Egy reggel nem kelt többé fel,
Lelke elszállt azon éjjel
S csöpp dalos madárka lett.

Nagyvárad, 1924.

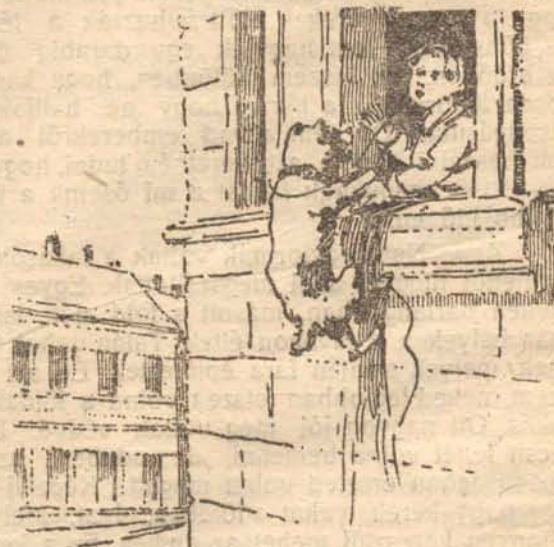
LEGSZEBB LEGIJOB LEGOCSÓBB	KLISÉKET
a kolozsvári Minerva R.-T. cinkográfiai műintézete készíti.	
Megrendeléseket fel- vevő a központi iroda	CLUJ-KOLOZSVÁR Str. Regina Maria 1.

Kukta Jankó levelet ír.

Kedves Elek nagyapó!

Engégye meg nekem, hogy leírjam mijjen
nagy szerencsétlenség történt velem vasárnap
déliután, amikor mentem a magyar ucán s vittem
a fejem bubján egy kosaratt s azonn egy sült
libát a Meliosagos Jajjdefinm! urékhoz me
én teccik tunni kis kugta vagyok a kolozsvári
Nujorg szaloda konyhájában s én hű olvasója
vagyok a kedves Cimborának, mett jár a szálo-
dába, de a konyhafőnök ur nem enged olvasni
mindig azt mongya kugtának az esze ne az ol-
vasáson legyen, hanem a süttésen főzésen de
én azért gyugva olvasom, mett csak két ellemit
jártam árva gyermek vagyok, így lettem kugta
s elvittem a Cimborát s olvastam az uton s nem
vetem észre, hogy egy haszontalan csibész meg
akkor csufolni engem szegény árvát s a Cim-
bora hű olvasóját s az a csibész az 1 emeleti
ablakból leeresztet egy ugró köttelel akinek egyik
végén hurok volt hogy a libát elkaparintta, de
Isten megverte úgy kel neki mett amikkor huzni
akarta fell a libát a földszinti ablakba ált egy
budog kutja s egy cserép virág a budog neki
ugrott a libának beledűtöte a virág cserepelt a

kosárba s belétekeredet az ugrókötélbe a csibész
a liba heljet a buldogot huzta fel de meg is

ijedi hogy a fráz majd kiörte de igaz hogy én
is megijedtem még sirtam is mett a liba kifor-

dult a kosárból leesett a piszkos aszfaltra s hát a kosárban virág van a liba helyet mit tehetem sirva visszamentem a piszkos libával s a virággal a konyhafőnök ur mindakét fületem megcibálta s hajamat majd kitepte s azt mondta fel is ut le is ut de addig könyöröktem hogy más libát adot s én azt még idejibe elszállítottam Meltosegos Jajjdefinom! urékhoz így jártam

én kedves Elek nagyapó többet ha libát viszek olyankor nem olvasom a Cimborát de gyugva

ezután is mett én fejlődni akarok s mett a kugtának sem muszáj tudatlan maradni ugy es meg kérem a bocsánatot gyenge írásmótt tegye ki az ujságba had tuggyák meg a főbi gyerekek is hogy mint megcsufolt engem szegény árvát egy csibész mert hijába urfi mégis csibész aki a szegény árvának kárát akarja ugye? Kezit csókolja Kukta Jankó.

Ime, Jankó öcsém, közöltem a leveledet, bár tele van helyesirási hibával. De hisz nem csoda, mert te csak két elemi osztályt végeztél. Majd megtanulod te a helyesirást is, csak olvasd figyelemmel a Cimborát. Igen sok a helyesirási hiba a te leveledben, s lehet, hogy az az urficska, aki megcsufolt téged, nem követ el efajta hibát, de azért én szivesebben látnálak téged unokámnak, mint őt. Nagyot nőjj, Kukta Jankó!

Lám, te a leveleddel egy jó gondolatot adtál nagyapónak: *kittűzöm a leveledet pályázatra*, hadd lássam, hogyan igazítják helyesre azok az unokáim, akik oly szerencsések, hogy iskolába járhatnak s ott a helyesirás szabályait megtanulhatják.

A helyreigazitott levél beküldésének *határideje április 30*, az eredményt *junius 8-ikán*, piros pünkösöd vasárnapján teszsz közzé s azok közt, akik legjobban helyreigazitják, *10 könyvet* sorsolok ki. *Elek nagyapó.*

Tamás érdeklődik.

(Beszélgetés az őseemberek lakásáról és szokásairól.)

Tamás: Mikor a vadnépekről beszélgettünk, azt mondtad, hogy egyes helyeken ma is fákon laknak az emberek. Ugy emlékszem, Ausztrália közelében, valamelyik szigeten találtak fán lakó embereket. Még tréfáltál is velem. Azt mondtad, hogy a rossz gyerekek előtt felhúzzák a létrát és büntetésből lent hagyják egy darabig őket az erdőben. Azt hiszem különben, hogy hamarosan levoocsátják a létrát, hogy ne hallják a visongásukat. De nem a vad emberekről akarok beszélni hanem azt szeretném tudni, hogyan készítettek maguknak lakást a mi őseink a legrégibb időben.

Apa: Nem egyformák voltak a lakások. A területtől függött, ahol megszállottak. Egyes helyeken barlangokban, másutt a föld alatt, ismét más helyeken a tavakon éltek. Talán voltak törzsek, melyek szintén fára építkeztek. Én azt hiszem, neked legjobban tetszett volna a földalatti lakás. Ott nagyon jól meg voltak védve. Egy kicsit féltél volna bemenni, de odabent aztán biztonságban éreztél volna magad. Képzeld el egy nagy kerek lyukat a földben, olyat, amelyen könnyen keresztül mehet az ember. Ez a kerek lyuk egy darabig egyforma szélességű, aztán hirtelen kitágul és egy szép tágas szoba áll a

család rendelkezésére. Olyannak gondold a formáját az egésznek, mint a megfordított tölcsér, maga a szoba olyan mint egy méhkas, csak fent folytatása van a föld színéig. Egy kicsit nedves lehetett néhol, de az emberek nem voltak még nagyon kényesek. Hideg nem volt. Mit gondolsz, jól éreztél volna-e magad benne?

Tamás: Csak egy-két óráig. Azt hiszem, nagyon rossz lehetett odabenn a levegő. Aztán más dolgok is hiányoztak volna. Hamarosan arra kértelek volna, hogy rendezz be villamos világítást és szerezz be néhány érdekes könyvet. Ilyen lakásban úgy érezném magam, mint a hörcsög, vagy a vakondok. Nagyon csodálkozom, hogy az emberek lementek a föld alá és nem tudtak kitalálni valami okosabbat. Aztán az ilyen lakásba beesik az eső. Bemenni meg alig lehet. Vagy beleugrottak a nyíláson keresztül?

Apa: Ugy látom, nagyon kevésre becsülöd ezeknek az embereknek az értelmi képességét. Mély helyre ők nem ásták lakásukat, hanem mindig dombtetőre vagy domboldalra. A nyílást pedig rőzsével elzárták. Vagy létrán mentek be, vagy fán csusztak le s elalvás előtt a gondos mama mindig megnézte, hogy nem maradt-e a nyílásnál a létra. Nem hagyhatták ott, mert ak-

kor éjszaka mindenki bemászhatott volna hozzájuk. A legnagyobb bajt bizonyára a tartós esőzés okozhatta. Ilyenkor végtelenül unatkozhattak. Olykor-olykor talán az enivaló is kifogyott. De azért nem haltak éhen, hanem valószínűleg kölcsönkérték a szomszédtól.

Tamás: Azt gondolod, apám, hogy egy más mellett több ilyen földalatti lakás volt?

Apa: Meg vagyok róla győződve. Ha eleinte családokra szakadva éltek is az emberek később a törzsek telepeket alkottak. Az egész telepet a domb alján sánccal vették körül és megvolt az első kezdetleges vár. Sok ilyen földvár, illetőleg földvárak nyomaira akadtak a tudósok. Ahogy századok teltek el századok után, a földvárak tökéletesebbek lettek. A lakások is emelkedni kezdtek a földből. Kiásták ugyan továbbra is a földet, de nem került az egész lakás a föld alá, hanem a kiástott gödör mellé falakat emeltek agyaggal kevert rőzséből és fedeleket tettek rá. Előttünk áll a kunyhó régi formája. A levegője jobb, világos és tüzelni is lehet benne, mert a tüst könnyen elhagyhatja a lakást. Tüzeltek is benne és ezért maradt ránk sok ilyen ősrégi falrészlet. Ugy látszik, tűz ütött ki egyik-másik kunyhóban, elpusztította a berendezést, esetleg az embereket, de kővé égette az agyagfalat. Ez az égetett agyag dacolt az idővel, ma ezekből a maradványokból tudjuk, hogyan és miből épített az ősember.

Tamás: Ha föld alól kijöttek, kevésbé tudtak védekezni.

Apa: Már akkor erősebb földhányással vették körül a telepet. A váracskák már ellenállt a nem tulságosan erős ellenségnek. Ellenállt, pedig a dombra már felvezető utat is készítettek, hogy könnyebb legyen a járás-kelés. Igaz, hogy ez az ut ravaszul volt megcsinálva. Egyenesen nem lehetett, mert dombon ment. Teker-vényesen kellett készíteni, azaz szerpentin utat kellett csinálni. Mehetett volna ez balról jobbra vagy jobbról balra. Ők mindig úgy csinálták, hogy jobb felől balra kanyarodják a felfelé vezető ut. Vajjon ki tudod-e találni az okot?

Tamás: Igazán nem tudnám megmondani, milyen okuk volt rá!

Apa: Gondold magad abba a helyzetbe, hogy meg akarsz támadni egy ilyen dombot!

Tamás: Hiába töröm a fejemet, nem tudom megérteni, miért vezették az utat jobbról balra.

Apa: Ne szég eld azért magad, ők is csak akkor jöttek rá, amikor már néhány keserves példából tanultak! Ha az ember támadólag megy fel a hegyre, már tudniillik az ősemberre gondolok, jobb kezében tartotta a fegyverét, baljában paizsát. Ha a jobbról balra kanyarodó uton jött, minden fordulónál felemelte jobbját támadásra és testét fedetlenül hagyta. Ilyenkor lehetett könnyen megsebezni. Ha az ut balról-jobbra kanyarodott volna, a fordulónál a paizs takarta volna a testet. Próbáld csak egy halomra felmenni és képzeletbeli ellenséget támadni, meg-

látod mennyire igazuk volt! Aztán ne csak az ut fordulóira gondolj, hanem arra is, hogy felülről nyilazhatnak. Ha az ut jobbról balra visz, mindig a fegyvered fordul a domb teteje felé. Ha balról jobbra csavarodott volna az ut, mindig paizssal fordultál volna dombtető felé. Ezek a földvárak nagyon sokáig fennállottak és tökéletesedtek természetesen a lakások is.

Tamás: A tavakon egészségesebb és kényelmesebb lehetett a lakás. Vizük közel volt az embereknek. Tisztábban tarthattak mindent.

Apa: Én is szívesebben laktam volna a tó felett, mint a föld alatt. Ezeknek a házaknak felépítése se okozott nagy gondot, ha fa volt a közelben. Néhány cölöpöt kellett levetni, a cölöpökre keresztben gerendákat vagy deszkákat fektetni, már készen is állott az alap, a fundamentum. Ugyanezt megtehették kisebb folyók mellett a kiöntésekben. Az alapra deszkából bódét építettek és megvolt a palota. Az előkelők valószínűleg gerendákból rakták az oldalfalakat. Azt hiszem, ilyen mi is tudnánk csinálni. Persze, csak akkor, ha fűrészünk és fejszénk lenne. Kicsit nehéz volna kőbaltával, kővésővel és kőcsákánnyal boldogulni. Ha a sors megengedné, hogy visszarepülhess a múltba, milyen jó tanácsokat tudnál adni azoknak a szegény embereknek! Ha szerencséd volna, még sokra vihethéd köztük. Talán a bálványuk helyett téged imádnának. Az a valószínű azonban, hogy feláldoznának valamelyik istenük oltárán, mielőtt hasznos tudományokra oktatnád őket.

A tóra szintén csoportosan építkeztek. A házak egymással valószínűleg összefüggésben voltak. Csak néhány cölöpöt kellett beverni és deszkákat ráfektetni. A partra is ilyen ut vezetett. Ha valami gyanús dolgot tapasztaltak, felszedték a deszkákat s most már csak csónakon lehetett megközelíteni a telepet. Azt hiszem, a gyerekek itt nagyon jól érezték magukat. Ha melegük volt, belementek a vízbe és lubickoltak. Mit gondolsz, miért volt mégis kellemetlen az ilyen lakás?

Tamás: Azt hiszem, sok volt a szunyog.

Apa: Ez igaz. Nem is gondoltam rá. Pedig nagyon bosszantotta a sok szunyog őket, mert nem voltak jól felöltözve, azaz — mondjuk meg őszintén — bőrüknek nagyrésze szabadon volt. Nap- és levegőkurát tartottak. De más baj is lehetett. Nagy esőzések vagy áradások alkalmával úgy érezték magukat, mint az ürgék; ha pedig befagyott a tó, nem védte őket semmi a vadállatok ellen. Azt hiszem, télen csak azok ellen kellett védekezniök. A hiányosan öltözött emberek télen nem szívesen indulhattak támadásra. Egy nagy előnyük azonban mindenesetre volt. Nem kellett messzire vinni a szemetet. A háziasszony kinyitotta az ajtót és bedobta a vízbe. Csakhogy nem minden merül el a vízben. Nagyon piszkos lehetett a házak körül a tó, tehát itt sem lehetett a levegő a legkellemesebb. A sok lesüllyedt szemét a tó fenekén összeállott és most évezre-

dek mulva elmennek a tudós ivadékok, hogy kikutassák őseik életét. Ezekről a tavakban levő szeméthalmokról már egyszer beszélgettünk. Sok mindent találnak ott amiből következtetni lehet.

Tamás: A hulladékokból sok mindenre lehet következtetni, de mégis jobb volna, ha nem törött tárgyakat, hanem egészeket is találnának. Az ilyeneket pedig nem dobták el. Amit ők behajjították, az rájuk nézve haszontalan dolog volt.

Apa: Ez igaz. Ők nem dobták el a hasznos dolgokat, de mégis lekerült belőlük sok teljesen jó állapotban. Sok mindenféle oka lehetett ennek. Többek között az is, hogy ott is voltak ügyetlen gyerekek. A mama néha kölcsönkért a szomszéd-tól egy-egy fejszét, később fazekat is, amikor a fazekat kitalálták, a gyerek hazamenet megcsuszott és gyakran kiejtette a kezéből. A nyélről leugró kőfejsze, a kilőtt nyilvessző se tért többé vissza gazdájához. A tófenék gazdag zsákmányhoz juttatta a tudósokat és még sok minden ki fog ezekből a tavakból kerülni, hol ilyen lakások voltak. Néhol régen eltűnt a tó és csak egy halom őrzi a századokon át összegyűlt hulladékokat. Azokat a halmokat csak meg kell bontani, a felső termőföld alatt azonnal észrevehetjük, hogy tulajdonképpen ősvilági szemétdombok. Azért nem szabad azt hinnünk, hogy minden mesterséges uton keletkezett halom ilyen vízi lakás szemételepe. Igen sok domb őskori vagy népvándorláskori temető. Ha megbontják a dombot, megialálják a nagy sirt vagy sírokat. Van-
nak igen nagy halmok, melyeket szintén szemételepeknek tarthatunk, de nem tavak fenekén keletkeztek. Ezeknek az eredetével és kialakulásával nem vagyunk teljesen tisztában. A tudósok még nem értenek minden tekintetben rájuk nézve egyet.

Tamás: Hol találták ezeket a nagy halmokat?

Apa: Nagyon sok országban. Igen sok van Olaszországban, Németország egyes vidékein, sőt találtak Afrika északi részein is. Magyarországon is többet felástak. Igen sok érdekes dolgot találtak például a magyarádi (Borsmegye), szihalmi és tószegi halmokban. Említhetnék másokat is, de a halmok szerkezete egyforma. Ha lefelé ásnánk, nemsokára hamurétegre akadunk. A hamuréteg alatt földréteg következik meglehetősen vastagon, a földréteg alatt megint hamuréteg jön és így ismétlődik ez addig, míg elérjük az eredeti, ősi talajt, amelyre ráemelődött a domb. A domb hamuréteggel kezdődik. Mit gondolsz, fiam, miként és miért születtek ezek a nagy halmok? Még valamit elmondok, hogy jobban kitalálhassd. A dombból rendszertelenül napvilágra kerül egy-egy fazék, némelyikben még ételmaradvány is van, csontok széttörölve, agyagból és kőből készült eszközök, de vas a legritkább esetben. Ha rábukkanunk, akkor is csak a felső rétegben találjuk. Itt-ott még kagylóhéjakra és agyaggömböcskékre lehet rátalálni.

Tamás: Azt hiszem, hogy ezek nagyobb tanyák lehettek. Talán sátrakban is laktak és a sátrak mellett főztek. A hamu így került a földbe.

Az eszközök és csontok szintén azt mutatják, hogy tanyahely volt a domb valaha.

Apa: Arra nem feleltél, hogy miért nőtt meg a domb, miért nem a hamu és földréteg?

Tamás: Azt hiszem, nem takarították el a szemetet és betakarították földréteggel, amikor a rothadás kellemetlen szaga bántotta őket. Aztán újra kezdték a földrétegen a főzést. Persze, odább is mehettek volna, de talán nem akartak eltávolítani a víztől vagy a védett helytől. Nem lehetetlen, hogy földvár vette körül a területet.

Apa: Helyesen okoskodtál és alighanem eltaláltad az igazságot. De nem válaszoltál mindenre. A széttörölt csontokból arra következtethetnél volna, hogy szerették a velőt. Hogy vaseszközöket csak itt-ott a felső rétegben találtak, abból az következik, hogy a telep legnagyobb része még a kőkorszakban keletkezett és sokáig fennállott. A kőkorszaki emberek utódjai is tanyáztak ott, akik előbb réz-, majd bronz-, végül pedig vaseszközöket használtak. A csigákat és kagylóhéjakat nemcsak azért találjuk ott, mert kiették belőlük az állatokat, hanem ékszerül is használták őket. A régi sírokban nagyon sok ilyen ékszer találtak. Csak ki kellett furni a kagylót vagy csigát, már készen volt a gyönyörű nyaklánc. Ha nem is volt olyan szép, mint a mai, a tulajdonos valószínűleg ép olyan büszke volt rá és a barátai is ép úgy irigykedtek.

Tamás: Annyi temetés volt már a Földön, nem érem, honnan tudják megállapítani, melyik időből való valamelyik sir.

Apa: Majdnem minden sir tájékoztat bennünket. Sok sírban pénzeket találnak. Több sírban nálunk Berengár olasz király pénzeit találtak. A pénzt valószínűleg ékszernek használták és a kalandozások idejében került a magyarok kezébe. Az ilyen sírok mintegy keletkezve vannak. A csontok fekvése, a többi dísz tárgyak, a lószerszám megmaradt részei most már tájékoztatnak bennünket azokra a sírokra is, amelyekben nem maradtak pénzek. Még nagyon sok halom vár felbontásra.

Tamás: Mikor a mai nagy és kényelmes lakásokat látom, szinte csodálkozom, hogy a kőkorszak szegényes kunyhói után ilyeneket tudott az ember kitalálni.

Apa: Én meg rajtad csodálkozom. Hát nem veszed észre, hogy a mai ház a földalatti lakásból származott? Mindig kisebb mélységre ástak le, mindig magasabbak lettek a falak, míg végre a föld alatti nyomoruságos szállásból megszületett az emeletes palota. Sőt a tavi lakások sem tűntek el nyomtalanul. Vagy azt hiszed, megszülethetett volna Velence, ha az építők nem emlékeztek volna a tavakra épített lakásokra? Ahogy a gyíkban a krokodilusnak sok tulajdonságát megtalálod, ahogy a macska sok tekintetben emlékeztet az oroszlánra, úgy emlékeztetnek a kőkorszakbeli emberek szegényes lakásai a mai fényes palotákra.

(Budapest.)

HERVAD A VIRÁGOM.

Irta: DSIDA JENŐ.

Szomoruan nézek:
Hervad a virágom, —
Pedig csupa élet,
Miat volt a nyáron.

Messze végtelenben
Nem vol neki párja,
Neki szólt legszebben
A dalos madárka.

Száz pillangó jött el
Szerelmért esdve,
Őt nézték gyönyörrel
A csillagok este

Legtöbb harmat gyöngyét
Rádobta az égbolt;
Végtel-nül gyöngéd,
Végtelenül szép volt! . . .

Éreztem: nem lennék
Soha tőle távol,
Féltettem szerelmét
Minden napsugártól.

Cstenként elébe
Letérdeltem halkán,
S-lymes levelére
Égő csókot adtam . . .

. . . Jaj, mit is csináljak,
Hogy most így ne fájjon?! —
Vég-e van a nyárnak,
Hervad a virágom.

(Szeptember, 1924. január 1.)

Beszámoló a nyári vakációról.

— Negyedik közlemény. —

Dóczy Zoltán Nagyenyed: Kedves Elek nagyapó! A nyári vakációt igen kellemesen töltöttem el. Amint kikaptuk a vakációt, kezdtem uszodába járni, de nem akartam uszni tanulni, mivel sajnáltam a pénzemet. Később mégis csak rájöttem, hogy tanuljak, mert ez erősít és izmosít. Hozzá is fogtam az uszáshoz, mivel én igen gyenge és vékony vagyok s szeretnék megerősödni. Ezen a nyáron még nem szabadultam fel, mert kissé későn fogtam hozzá. No de sebj! majd elművő nyáron ennek is az ideje. Azután két hétig a Hegyalja egyik kedves kis falujában, Sárdon voltam. Na, aztán itt is voltak ám mulatozások. Játszottunk, hintáztunk, minden nap mentünk fürödni az Ompolyba stb. Ezek a fürdészek igen mulatságosak voltak. Fél három óra körül kimentünk az állomásra, mert itt volt a fürdőzők találkozó helye. Itt bevártuk a Zalatna felől jövő vicinális vonatot, amelyet mi gyerekek kávéörlőnek csufoltunk. Innen aztán elmentünk fürödni. A fürdőben spriceltük egymást, kiabáltunk, kacagtunk, egyszóval jól mulattunk. Fürdés után még betértünk az állomásra és bevártuk a Gyulafehérvár felől érkező vonatot. Ezután a vig társaság eloszlott.

Egy verőfényes vasárnap délután kirándulás volt a szomszéd birtokoséknak a falutól kissé távoleső gyümölcsösébe. Mi kocsiban gyalog indultunk neki, de nem sokára jött értünk a szomszéd birtokosék gumirádlisa. Mi, természetesen, kényelmesen belehelyezkedtünk és kikocsikáztunk. Itt már a vendégek nagy része kint volt. Rendre mind megérkeztek és elindultunk fürdőhelyet keresni. Kaptunk is egy elég alkalmast Rögtön elkezdtünk fürödni és fürdés közben le is fényképeztek, a képet azonban még sohasem láttuk. Fürdés után terítették az uzsonához. Ezt mi kitörő örömmel fogadtuk, mert a fürdés alaposan meghozta az étvágyunkat. A finom uzsonát jó ízűen elfogyasztván kün a bárány, benn a farkas-ot kezdtünk játszani, de nem tudtunk egyáltalán szaladni,

mert igen jól voltunk lakva. Ezután sétálással töltöttük az időt estig. Este aztán ismét kocsiba ültünk s visszakocsikáztunk Sárdra. Miután Sárdról hazajöttem Nagyenyedre, kezdtem járni tenniszezni, de bizony nem sokra haladtam ebben a sportban. Sokat jártunk halászni is a Marosra, de rendszeren az eredmény igen csekély volt. Szeptember 16-án nagy népiünnepély volt s azon virágos bicikli és kocsikorzó, liba verseny, football meccs stb. mulat-ások voltak. Én a kocsikorzón vettem részt, Ferkó öcsém pedig a libaversenyen. Mi a kolégium kocsiját díszítettük fel, fehér labdarózsával (művirág) és repkénnyel. Benne ültünk: én mint Argyilus királyfi, Báthory Margit, mint Tündér Ilona és Báthory Feri mint boszorkány. A kocsink igen szép volt, de díjat még sem nyertünk, pedig a közönség nekünk ítélte a második díjat. De hát a zsüri... Aztán még ettünk, ittunk, sétáltunk, végig néztük a tűzijátékot, szóval, jól mulattunk. Aztán még sok más egyéb apró-cseprő dolgon mentem keresztül, amiket már nem érdemes leírni.

Balogh Bözsike Déva: Kedves Nagyapó! Az iskolai év utolsó izgalmas napja, minthogy más körülmények között, más tanárok előtt kellett levizsgáznom, az én nyugodt természetemet is megzavarták. Őt napig tartottak a vizsgák, akkor aztán megengedte mamikám, hogy két hétig igazán a pihenésnek éljek. Egész napomat a kertben, szép árnyas fáink alatt, a pázsiton heverészve töltöttem el. Még a napok nem voltak olyan forrók, kellemes volt ott testvéreimmel játszani, vagy a csendben elmerülni olvasni. Két hét múlva segitettem otthon. A lakarítás az én dolgom volt, meg a hugomé. Szívesen is tettük, hogy segítségére legyünk mamikánkknak. Így telt el néhány nap, amikor is a ház apraja falura ment pár hétre. Hugom és én Boicára mentünk, e nagyon régi hunyadmegyei faluba. Kocsival mentünk, jóideig a Maros parton haladva. A Maroson szép vashíd vezet át a jobb

partra. Egy időn túl a hegyek közé tér az ut a Maros lapályáról. Gyönyörű innen az ut. Két meredek, sziklás, néhol erdős hegy között vezet tovább az ut, mely mellett egy kis hegyi patakocskacsörgedez. Négy kisebb szegényes hegyi falun vezetett keresztül utunk, sápadt arcú gyermekek játszottak a házak előtt, vagy az udvaron. Végre, négy orai kocsizás után megérkeztünk Boicara. A falu maga nem a legszebb, de a tekvése gyönyörű. Köröskörül erdővel borított hegyek koszorúzzák. Majdnem mindegyikre elvittek, melyeknek könnyebben járható az útja. Oly magas is van köztük, hogy a Maros tulsó partján egész a Rejczyáig ellátni.

Gondtalan, kellemes két hét után hazamentünk. Ezenfelül segítettünk ismét délelőtti, délutáni sokat olvastam s mindennap zongoráztam. A zenében szereinék előhaladni, szüleim azt nagyon meg is követelik, hogy pontosan gyakoroljak. A nyár kellemességei közé tartozott a fűdés is. Rokonaimmal kijártam a Marosba, ahol minden nap mi fürödtünk csak. A gyermekeknek kipróbált kicsi víz volt, ahol egész délután fürödtünk s a szép napos parton a homokban építettünk. Így repült el a nyár, s most újra szívesen tanulok.

Neubauer Károly, Arad. Kedves Nagypó! Négy hónapig beteg voltam az 1922. iskolai év kezdetén és csak december közepén mentem iskolába. Szüleim megígérték, ha tisztességes bizonyítványom lesz, elmegyek nagyanymmal Olaszországba és Boszniába. Bizonyítványom csakugyan jó rendű volt és engem el is vittek. Erről az utról szól kis beszámolóim.

1923. július 15 én indultunk el Aradról este 7 órakor és félkettőkor éjjel érkeztünk meg Zombolyára, ahol igen kellemetlen kalandban volt részünk. Zombolya akkor még szerb határ volt (azóta Romániához csatolták) és itt megvizsgáltak mindent. Ugyanekkor éjjel nagy mulatság volt Zombolyán és a vámenlőrők egy kissé kábultak voltak. Nagyanyam egyébként is igen ideges volt és én elkezdtem nyugtalankodni, mire azt mondja nagyanyam: »Ne légy már olyan ufálatos, várj türelemmel.« A szerb vámtiszt azt hitte, hogy neki mondja nagymamám az »utálatost« és rögtön elvezettetett egy katonával az ügyeletés szobába és azt ígérte, hogy négy hétre bezár ott minket. Szerencsére azonban akadt egy jóismerős, aki reggel kimagyarázta szerbül a dolgot és valahogyan megmenekültünk, de azért egy éjszakát ott töltöttünk a szobában álmattal. Figyelmeztetem az utazó gyerekeket: ha idegen országban, különösen határvárosban vannak, nyugodtan viselkedjenek.

Végre 18-án este megérkeztünk Abbáziába. Itt sok szép érdekes dolgot láttam. Megint egy új tanulság: az ember egy nyelv tudásával nem ér semmit. Ha én németül nem tudok, akkor nagyon nehezen értem volna célt. Azért nagyon sok magyar fürdővendég is volt ám. Azt a kon-

certet pedig sohasem felejttem el, amit végig hallgattam. (Valborg Svárdström koncertezett.) Itt megismertem az olasz nép jellemét: roppant lágy, jószívű, de kegyetlen is tud lenni. Talán a világon sehol sem énekelnek olyan érzéssel, mint itt. De azt a mozielőadást nem felejttem el, mely a tengerparton a szabadban volt és míg a képen látszott a tenger, kint az igazi tenger zugott. Voltam Fiumében is. Itt a kormányzói palota ablakai és ajtói még mindig be vannak deszkázva, az utolsó forradalom óta. Triesztben többek között Dante szobrát láttam.

Most jön az érdekes rész: Bosznia, nevezetesen ennek fővárosa, Sarajevo. Ez a félig török és félig európai világ szerzőfölt érdekes és tanulságos. Igazi Balkán! Az egyik utcában még csak nyomoruságos, kis török kunyhók vannak, a másikon már nagy paloták. Nekem kü önösen jó dolgom volt. Egy jó módu rokonunk él ottan, akinek egy pompás amerikai Ford autója volt és mi ezen bejártuk az egész várost és környékét, sőt még automobilt vezetni is megtanultam. Igen érdekesek ezek a törökök, sőt a templomuk (mecsetjük) is. Én voltam is egyikben. Amikor beakartam lépni, egy török megkapta a karomat és jelekkel figyelmeztetett, hogy vessem le a cipőmet. Engedelmeskedtem. Belépve, óriási és nem akarok nagyot mondani, mintegy 80 méter magas helyiségbe jutottam, ahol semmiféle ülőhely nem volt. Egy nagy üres tér az egész és tele van terítve csodásabbnál csodásabb perzsa szőnyegekkel és csak az elején van egy kis ol-társzerű dolog...

Szerb tudásommal már annyira mentem, hogy amikor a nagyanymmal mentem venni citromot, már így mondtam szerbül: »Molin dva limone« és ekkor ezek a különös tekintetű török emberek mindig úgy nevettek rajtam! A török nők arcán sötét fátyol van, az ő arcukat férfi nem láthatja, sőt na betegek, akkor is női orvost hívnak. Ezt a szokást azonban némely férfi orvos úgy játsza ki, hogy női ruhába öltözik. Mostanában detektívek már megnézhetik a török nők arcát, de ha magán ember teszi, nagy pénz-bírsággal sújtja a hatóság. Megfigyeltem azt is a törököknél, hogy míg a szegény török munkás véres verejtékkel szerzi meg a fekete kenyert, a másik kényelmesen, semmivel nem törődve, pipázik és lustálkodik egész nap. Ez a két osztály van a törököknél. Középosztály nincs. Mondhatom, hogy nagyon sok értékes tapasztalattal tértem haza és ezzel a tanulsággal: a világot látás és a sokat hallás többet ér minden földi kincsénél...

(Folytatása következik)

A számár lusta állat, de mert rugni tud,
Azt hiszi a bolond, megél rugásból.
Az ám! Rug a ló is, de ha kell futni: fut.
De meg is él ám a ló futásbuli!

Kis rajziskola.

Rajzolja: ILONA NÉNI, írja: GYULA BÁCSI.

Bizony nem gondoltam volna, hogy azok a kis rajzok, amelyeket Máriaának a mama rajzolgatóit, annyira megtetszenek a gyerekeknek. Mária minden pajtása elkérte a rajzfüzetét és minden figurát kirajzolt belőle. Nem elégszenek meg azokkal sem, hát újabbakat is ki kellett gondolni

Egészen egyszerű a következő:

— No, Gyuluska, hadd lám, tudsz-e erre versét?

Gyuluska összeráncolta a homlokát, aztán a haját felborzolta, amint a költők szokták, amikor verset írnak, s mondá, amint következik:

Hát még ez is valami,
Erre verset mondani?
Három félkör az egész,
S lámpa és vers, ime, kész!

— Brávó, Gyuluska, tapsolt az apus.

— Jó, jó, mosolygott az anyus, könnyű volt a lámpára verset csinálni, Gyuluska. De most kocsit rajzolok ám a Palkó öcsédnek, en-

nek már nehezebb a rajza is, nehezebb lesz majd a verse is. Nagyon kell ám vigyázni a körök beosztására, hogy a kocsi szépen sikerüljön.

— Hát csak vigyázz, anyus, a körökre, majd én is vigyázok a rimekre!

Mondanom se kell, hogy anyusnak éppenséggel nem volt nehéz a kocsit megrajzolója. Egy perc, kettő, alig múlt, kész volt a Palkó kocsija.

Bizony, ha kész volt a kocsi, kész volt a vers is hozzá egyszerűbe. Éppen csak egy kicsit összebörzölte haját Gyuluska, s már szavalta is a verset, hogy csakugy csengett belé a ház.

Itt a baba kocsika,
Rajza csupa karika.
Gyorsan, Palkó, ülj hát béle!
Kisbaconig megyünk vele.

— Ejnye, ejnye, csóválta a fejét apus — sok országot-világot bejártam, sok-sok csudát láttam, de még ilyet soha, hogy ilyen gyorsan szülessen a vers!

— Tudod mit, anyus? Rajzolj most egy vidám, meg egy szomorú kocát.

— Miért éppen azt?

— Azért, mert ezekre már kész is a versem. Tegnap költöttem, amikor láttam valóságban egy vidám és egy szomorú kocát.

— Aztán miből láttad, hogy az egyik vidám volt, a másik szomorú?

— Onnét, hogy a vidám koca felkunkorította a farkincáját, a szomorú pedig leeresztette.

— Hát teljék kedved, mondta az anyus. Ihol a vidám koca. Két körből kitelik.

— Ejnye de jó, mondta Gyuluska. Az én versem meg két sor!

Ime, itt a vidám koca,
Várja: jön-e a vacsora?

— Mindjárt itt lesz a szomorú koca is, mosolygott a mama. Ez is kitelik két körből. Hát a vers kitelik-e a két sorból?

— Ohó, mondta Gyuluska, erre olyan hosszú verset csináltam, mint amilyen hosszú a kolbász szokott lenni.

— Halljuk, halljuk!

Gyuluska nem kérte magát, a haját sem

borzolta most össze, mivelhogy már tegnap megcsinálta a verset.

A koca, ha marad éhen,
Szomorú lesz, mint a képen.
Belőle lesz: hurka, kolbász,
Szereti Gyulus, a tornász;
Nélküle nincs se tor, se nász!

— Ej, ej, csóválta fejét apus, látszik, hogy ezt a verset nem rögtönözted, hanem sokáig rágtad a ceruzát, amíg kieszelted.

— Miből gondolod, apus?

— A kinrimekből, Gyulus.

— Igazad van, apus. Elismerem, hogy egy kicsit kinlódttam, mert közben folyton arra gondoltam: ej, de jó volna, ha a kamaránk kolbásszal tele volna!

— No ezt én is szeretném, mondta egyszerre apus és anyus.

Ekkor Márrika szólalt meg:

— Nekem egy közmondás jutott eszembe. Az, hogy: jobb ma egy veréb, mint egy tuzok. Ebből meg az jutott eszembe: magam szeretnék rajzolni egy verebet.

— Helyes, márrika, de holnap is nap van. Majd holnap! Most a leketanulás következik. Igaz-e, Gyulus?

— Igaz, mondá Gyulus, de erre már nem csinált verset...

(Folytatása következik.)

Ibolyka ötlete.

— Irta: CSANÁDY SÁNDOR. —

Ibolyka igen szerette az almát. Tavasz nyílásával gyönyörködve nézte a virágba borult almafákat, mert a sok virágból bő termést remélt. Csak az volt a baj, hogy Ibolykáéknak nem volt sem szőlőjük, sem gyümölcsös kertjük, még csak egy almafajuk sem. Így hát a piacon kellett minden egyes almát megvenni. Sajnosan kellett ezt a körülményt igen gyakran tapasztalnia Ibolykának, mert hát nem is volt minden nap piac, meg az édesapa is gyakran elfelejtett almát venni, amikor délben az intézetből hazafelé tartott.

Váltig törte azon Ibolyka a fejcskáját, hogyan juthatna minden nap legalább egy almához. Addig addig gondolkodott raja, hogy édesanyja* beleegyezésével megalkotta a nagyszerű tervet.

Főző Ferencné, a pedellus felesége, naponként vett egy kosár almát s óráközi szünetek alatt némi kis haszonnal eladta a diákoknak. Megtudta ezt Ibolyka s addig-addig nyomta a kis lelkét a kérdés, hogy egyszer így szóljt édes anyjához:

— Hallod e, maminkó, a papinkó igen gyakran elfelejt nekem almát hozni, hát én találtam ki egy módot arra, hogy minden nap hozzon legalább egy almácskát is.

— Halljuk, kis leányom, mi a terved.

— Tudod te azt, maminkó, hogy Főzőné a diákoknak szünetek alatt almát árul? A múlt héten hallottam Cserepes Palitól.

— Ezt bizony nem tudtam, kis leányom. No és mi a terved?

— Az, maminkó, hogy a Főzőné minden délelőtt tegyen a papinkó felöltőjének a zsebébe egy-egy almát. A papinkó elhozza az almát s igen csodálkozik majd rajta, hogy én minden ebéd után almát eszem, pedig ő nem vett. Majd aztán törli a papinkó a fejét, hogyan jutottam az almához.

Ibolyka nagyot kacagott ötletén, még a könnyei is kicsordultak. Különösen örült akkor, amikor maminkó helyeslőleg bólintott.

Már másnap értekezett is a jó édesanya Főzőével s megkezdődött a különös almaszállítás. Az első héten nem tűnt fel Ibolyka édesapjának, hogy az ő kis lánya minden ebéd után almát eszik. A második héten már megkérdezte:

— Honnan veszed te, kis leányom, minden nap az almát? Én nem hoztam már régen, ugy tudom.

— Csak úgy maguktól jönnek, papinkó, — mondja Ibolyka s jót kacagott azon, hogy édes apja nem érti a dolgot.

* Amikor ezek a sorok íródtak, Ibolyka vidáman kacagott kedves ötletén, ma pedig könnyes szemmel jár szobáráról-szobárára, mert a feljthetetlen drága maminkót elragadta a halál. Megölte a tífusz. Azóta nem kell Ibolykának sem alma, sem játék. Kacagó jókedvét elvitte magával az édesanya.

Azután egyik hét mulott a másik után. Eljött a tél. Ezután már a télikabát zsebében jöttek az almák.

Egyszer csak érkezett karácsony s Főzöné szokailan számlával állott a jó édesapa elé. 105 darab almának kérte az árát, minthogy azonban nem kellett házhoz szállítani, csak zsebbe rakni, két-három százalékot engedett az árból. Ibolykának pedig egészségére kívánja az almákat.

Most lett egyszerre világos előttem, hogy

miért evett minden délben almát az én kis Ibolyka leányom. Csak azt nem értettem, hogyan jutottak el Ibolykához az almák.

— Dehát miféle zsebbe rakta Főzöné az almákat?

— Bizony, igazgató ur zsebébe tettem bele minden delelőtt, Ibolyka meg otthon kivette.

— Hát ezután mind a két zseembe tegyen almát, de ne szóljon róla Ibolykának...

(Sárbogárd!)

Elek nagyapó kis krónikája.

Ó, szép ifjuságom!

Ifju koromnak egy igen kedves emlékét eleveníti meg az a kézírásos és kövel nyomtatott ujság, mellyel a brassói diákok kedveskedtek nekem. En már egyetemi hallgató voltam, vagy amint akkor büszkén mondtuk: »egyetemi polgár«, amikor eszembe jutott, hogy ujságot csináljak én is. Az én ujságomnak »Bagoly« volt a címe, tele élcekkel, csupa jókedvvel, vidámsággal, s különösen a kávéházakban lebzselő, az egyetemet kerülő jogászgyerekeket, más néven »Bukovay Absenciusokat« figuráztuk ki. Szóval, a Bagoly élc lap volt. A brassói diákok ujságja azonban komoly s valóban szép ujság: elismerem, hogy sokkal értékesebb, mint volt az enyém. Két számát küldték meg nekem a »Brassói Diákok« című ujságnak, elejétől végig olvastam mind a két számot s mondhatom, nagy örömem telt a brassói diákok írásaiban. Mindjárt a beköszöntő megragadta a lelkemet a jelszavával: »Testvér, add a kezed!« Ezt üzenik a brassói diákok diaktársaiknak, komoly munkára híván fel őket. És valóban komoly munkát végeznek ezek a diákok. Elbeszélések, versek, ismeretterjesztő közlemények chemia, sport és sakkrovat, mind a brassói diákok komolyságát dicsérik. A »Brassói Diákok« főszerkesztője, Vernes Gyula, versekben mutatkozik be, szép reménységeket keltően, a művészeti szerkesztője, Teleky József, pompás rajzokkal és egy lelkes, szépen megírt cikkel, melyben a régi tiszta erkölcsök feltámasztására buzdítja diaktársait. Egészséges, jóízű humorral írja meg Marinescu J., egy IV. gimnázista diák Nick Carter póruljárt hívének gyászosan végződött kalandját. Figyelemreméltó Bordeaux Béla ismeretterjesztő cikke a jávorszarvasról, s rendkívül ügyesen megírt kis történet Fák Lajától, amely, úgy látszik, álnév akar lenni: »A fekete vonat.« A sport rovatot Papp Gábor, a sakk-rovatot Reiner Viktor szerkeszti, igen gondosan. Nem állhatom meg, hogy ne közöttem itt Vernes Gyulának egy kis versét, amely maga az igazi szép ifjuság »Egy hang« a címe és így szól:

Megtelt a lelkem ezer virággal,
Be ne van erdő, színes madárdal,
Uj célokat látok, nevéve lépek,
és kacag és dalol bennem a lélek,
Semmi gondom a búval, világgal,
Megtelt a lelkem ezer virággal.

Önkéntelen száll fel lelkemből az édesbús sóhajlás: Oh, szép ifjuságom! Amikor az én lelkem is tele volt ezer virággal...

De hogy kritikát is mondjak az ujságról, hibásnak talalom a címét. A magyar ember nem mondja: Brassói, hanem azt mondja: brassai. A híres, nagy tudós Brassai Sámuel, aki nem magyar névvel született e világra s aki többek közt nagy nyelvtudós is volt, bizony nem Brassóira, hanem Brassaira magyarosította a nevét. Sok példát mondhatnék arra, hogy az »ó« a szó-képzésben mint változik át »a«-ra. Korsó, koporsó, zászló, stb. stb. példák erre. Nem azt mondjuk, hogy valakinek eltört a korsója, hanem eltört a korsaja, s így a brassói diákok is, amikor ujságukban a magyar műveltség előbbrevitelét hirdetik, ennek nem a zászlóját, hanem a zászlaját lobogtatják. Hát csak lobogtassák tovább, a jó Isten segítse őket gyönyörű munkájukban!

MEGJÖTT A CIMBORA!

— Irta: KLIEGL RÓBERT. —

Megjött, megjött a Cimbora,
Nézz ide!
A gyerekek nézik, buffák
Sebtibe.
Nézi Péter, Róbert, Lackó,
Pista is,
Nézi Ilus, Mancsi, Bözsi
És Boris.

Van benne sok bájos mese,
Tarka kép,
Ennél drágább nincsen egy se.
Jaj, de szép!
Minden betű, mint kis törpe
Mosolyog,
S táncot járnak benne körbe
Angyalok.

Megjött, megjött a Cimbora,
Itt van ám,
Semmi kétség, itt van, itt van
Igazán.
Fiúk, lányok, alig várják,
Jaj, alig,
S elolvassák az utolsó
Oldalt.

Temesvár.

FEJTÖRŐ.

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít!

A rejtvény megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

A megfejtések beküldésének határideje a hónap 10-ik napja.

Versrejtvény.

— Beküldte: Kliegl Róbert. —

Van nekem két szótagom,
Szeretnek engem nagyon,
Mindkét tagom mássalhangzó,
Magában keményen hangzó.
Magánhangzó kell melléjük,
Igy aztán könnyen beszéljük.
A két hangzó így két szótag,
Jelent nekünk édes jókat,
Ital ez s jó mindenkinek,
No gyerekek, ki fejt meg?

Betűrejtvények.

— Beküldte: Bede Karcsi. —

IRMA KEDD.

— Beküldte: Szebeny Péter.

is is is is

te

— Beküldte: Kondrai János. —

1. 100 menyasszony NY

2. Lelkész $\frac{1}{a}$

3. GONDOLKOZZÁL — BESZÉLJ.

Sakk rejtvény.

— Beküldte: Salamon Ottó. —

Szi*	rel	lét	is	gyi
ta	azt	lá	mes	meg
Sze	ve		Ez	te
vel	sir	bet	ir	köny
le	ta	nyé	le	zsé

Betűrejtvény.

— Beküldte: Nemes Gábor. —

“ “ “ S S B

Kockarejtvény.

— Beküldte: Heril Károly és László. —

L	a	c	i	k
R	e	m	e	e
C	i	l	k	e
M	a	á	t	a
A		m	a	f
	r	a	n	k

A kikeresett betűk helyesen összerakva egy világhírű király nevét adják.

Számrejtvény.

— Beküldte: Gvidó Katica és Erzsike. —

4, 14, 9 — A por elleni éte.

1, 12 — Házi állat.

17 — Magánhangzó.

11, 5, 6, 8, 18 — Aki az iskolában tanít.

3, 2, 19 — A madarak királya.

16 — Mássalhangzó.

20, 2, 13, 5, 9, — Mikor az emberek nem értik meg egymást.

7, 2, 10 — Így csinálunk ha fáj valahol.

15 — Mássalhangzó.

1-20 — Közmondás.

Betűrejtvény.

— Beküldte: Gross György. —

kicsi kicsi
kicsi kicsi
kicsi kicsi

R A A A A A A

Szórejtvény.

— Beküldte: Láng Győző. —

Négy betűből állok rendszeren. Ha i van a második helyen, almafát jelent a nevem; de ha o áll az i-nek helyén akkor fűszert jelentek.

Névrejtvény.

— Beküldte: Guttmann Kató. —

PALI, BANDI, SANYI, EDIT
ANNUS, DÉNES, ULRIK, TIBOR

E keresztnemek kezdőbetűi kellő elhelyezés után egy magyar város nevét adják.

Betűrejtvény.

Beküldte: Fried Gábor, László és Imre.

m m m m l & ' s h z'

zásra, melyből megfudom, hogy Évi hugod a harmadik elemben jár s van még neked egy kis Bözsike hugod, akiket éves és egy kis öcsikéd a hároméves Laci. S nemcsak ti, de kedves szüleid is szíve en olvassátok a Cimborát. A kiadóbaicsnak üz. nem, hogy után az újságot a Sr. Moise Nicoara No 6. alá küldjék. Szüleidnek tolmácos d meleg üdvözlőmetem. — Breiner Gyuri és Viktor, Kolozsvár. Ha Kolozsvárra megyek, meglátogatlak. Már voltam a kávéházatokban s megint el fogok menni, de most majd nemcsak da de a lakásokba is. — Karsay Bözsike, Székelyhíd. Ha nem kaptál választ, ez azt jelenti, hogy nem kaptam meg a levelet, mert én minden levélre válaszlok. Lám, most válaszolok s igen örvendek, hogy allig várod a Cimborát. A kiadóbaicsi majd értesít, ha lejár az előfizetésed. Lev. ledet éppenséggel nem találtam „ronda” levélnek, sőt ellenkezőleg. Szóval azt látom ebből, hogy fulságosan szerény leány vagy. A tizezer csókot köszönettel nyugtázom. Halmi István és József, Szilágysomlyó. Való igaz, hogy már több levelet írtatok, de az is igaz, hogy én azokra válaszoltam. Türelemmel kell várnotok azonban a válasz megjelenésére, mert hosszú utat tesz meg a levél Kisbaconba, onnan meg az én üzenetem a szatmári nyomdába, a nyomdából meg hozzátok. Szóval nyugodtak lehetek, hogy nem bántottatok meg engem s nincs miért megbocátanom. Az egyik betűrejtvény sorra kerül. — Ükösöd Ernő, Brassó. A „Börme” regény a hetedik számban befejeződött s most már behatározható. — Gärtner Elza, Arad Nem baj, hogy nem tudtál minden rejtvényt megfejteni, majd elköve kezik ennek a rejtve. Egyébként, egy rejtvényt megfejtése is elég arra, hogy részt végy a sorsolásban — Nemes Béla és Zolt, Máramarosziget. A sok szerencsét és a hosszú életet köszönöm s hasonlóval viszonzom nektek, a kik minden levelet tettek ezekkel a jó kíván. got khal fejezték be. Szeretettel gondolok reátok. — Rados István, Kolozsvár. A tizedik, hogy az iskolában soknak jár a Cimborra és sokat nevettek mindig Öcsike „nadselü” gondolatain. Következő leveledben írd meg azt is, hogy melyik iskolába jársz. Allig hiszem, hogy legyen felesleges példány a „Börme”-ből s már csak könyv alakban szerezheted meg — Zivemből ör endek, hogy most már egy szent obban vagy. — Ill. zigrárto Gábor, Marosvásárhely. Közöttem a kiadóbaicsival, hogy a kereskedelmi iskolából már októberben átköltöztek a református kollégiumba, tehát oda iránítsa az újságot egyben p. tolla a 44, 51 és a 2-ik számot. — Kárpáti Irénke, Arad. Az egyik rejtvényt orra kerül, a másik a „Kishörös” megfejtésű régi jó ismerő. — Rostli Ince, Pankota én is sajnáltam, hogy a multkor elhéstél a rejtvénymegfejtésére. Megnyugtathatja, hogy ezuttal nem késztél el. — Heller Olga, Arad. Most már több idő van, mi el egy kicsit tudsz románul és könnyebben megy a tanulás. Eből azt következtesem, hogy ezután majd sürűn kapok tőled levelet. A „Börme” regénynek, bizony, nem lesz már több folytatása, de hamarosan következni után az „Egyszerű György diák”, amelyben nagy gyönyörűség lesz majd t. és leán diák unokáimnak egyaránt. A kiadóbaicsi pótolja a 6-ik számot s egyben mutatványzatot is küld, a következő címmel: C. Szevitz Anna, Arad Veltzer János utca 9 szám. — Dániel Miklós, Temesvár. Ha én oly nagy zerűn tudnék írni gépn, mint t., levelet is írnék nagyapának. A pólorejtvényt sorra kerül. — Rosmann Elza, Marosvásárhely. Ha van felesleges példány belőle, a kiadóbaicsi megküldi a 6-ik szám mellékletét és nem fog kerülni semmibe. — Abraham Móricz, Fridus, Dezső és Ernő, Orastie. Köszönetek a helység magyar nevéért is, mert nincs helyiségnév-táram, s így nem tudom, hol laktok.

A Cimborra előfizetési ára:

Romániában

negyedévre	— — —	65 leu
félévre	— — —	130 leu
egész évre	— — —	260 leu

Csehországban

negyedévre	— — —	15 ck.
félévre	— — —	30 ck.
egész évre	— — —	60 ck.

Magyarországban

negyedévre	— — —	6000 korona
félévre	— — —	12000 korona
egész évre	— — —	24000 korona

Ausztriában

negyedévre	— — —	28000 osztr. korona
félévre	— — —	56000 osztr. korona
egész évre	— — —	112000 osztr. korona

Jugoszláviában

negyedévre	— — —	40 dinár
félévre	— — —	80 dinár
egész évre	— — —	160 dinár

Az előfizetési díjak a következő helyeken fizethetők be:

Romániában postautalványon a Cimborra kiadóhivatalának Satu Mare.

Csehországban a Cimborra kiadóhivatalának a Szlovák Általános Hitelbank kosicei fiókjánál lévő számlája javára az alábbi pénzüzeteknél:

Beregsas: Beregmegyei Gazdasági Bank r.t.
 Helvecz: Bodrogekői Bank r.t.
 Hlohovec: Galgóczi Hitelintézet.
 Illava: Illavai Hitelbank
 Lucenec: Nógrádmegyei Népbank.
 Michalovce: Nagymihály Kereskedelmi és Hitelbank r.t.
 Mukacevo: Beregmunkácsi Bank r.t.
 Nitra: Nyitrai Takarekbank r.t.
 Nove-Mesto: Első Vágújhelyi Bank r.t.
 Nove-Zámky: Érsekújvári Népbank r.t.
 Presov: Éperjesi Bankkegyelet.
 Roznava: Rozsnyói Bank r.t.
 Sevljus: Nagyszőlősi Hitelintézet.
 Sp. Nova-Ves: Szepes-Iglói Hitelbank r.t.
 Trencin: Trencsényi Hitelbank r.t.

Magyarországon

a Cimborra kiadóhivatalának a Magyar-román faértékesítő r.t.-nál (Debreczen, Piac-utca 42.) lévő számlája javára postautalványon.

Ausztriában a Wiener Bankvereinnak a „Szabadsajtó” Buchdruckerei und Zeitungsverlag A. G. in Satu-Mare (Rumánien) számlája javára.

Jugoszláviában

Kurir hírlap és könyvterjesztő vállalatnál Subotica (Szabadka). A „Kurir” Jugoszláviában a Cimborra egyedárúsítója és főbizományosa.

Schicht

Schicht

SCHICHT «SZARVAS» VÉDJEGYŰ SZAPPAN

A MULT JELENKOR ÉS JÖVŐ LEGJOBB SZAPPANA

Llapd. 265.

SIROMAIT

NORTH

HOFER

A Clujov in north...

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ELIJA KIRI

A large rectangular area containing faint, illegible text, possibly a list or a detailed description.

A small rectangular area containing faint, illegible text.

LIBRARY
CLUJ
CENTRAL UNIVERSITY

LIBRARY

Köhögésnél, : **SIROMALT** használ! 000
 hurutnál, csak a **SIROMALT** Biztosan használ, ize jó,
 Patikában kapható!

Ne féljen, nem sir **HÖFER** Lloyd 2351. **HÖFER** gyermekkrémet
 a gyermeke, ha **HÖFER** gyermekhintőport és **HÖFER** használ.

Bácsi, Néni Ide figyelj!
 Palma kaucsuk sarkot viselj!

A magyar család teljes olvasmányükségletét kielégítik: a

PÁSZTORTÚZ

félhavi szépirodalmi folyóirat,

MAGYAR KISEBBSÉG

félhavi politikai szemle,

VASÁRNAPI UJSÁG

képes családi hetilap,

CIMBORA

képes heti gyermek-újság.

Ha a család fő a fent felsorolt 4 lapot együttesen megrendeli, ilyen uton tetemesen olcsóbban jut hozzájuk mert a Pásztorúz évi 350 lei helyett 300 lei, Magyar Kisebbség évi 216 lei helyett 180 lei, Vasárnapi Újság évi 550 lei helyett 480 lei, Cimbora évi 260 lei helyett 200 lei, összesen tehát 1367 lei helyett 1160 leibe kerül a 4 kitűnő magyar lap együttes előfizelése. Külföldi megrendelésnél 20%-kal drágább a magas portóköltés miatt. A négy lapra együttes megrendeléseket felvesz a „Haladás” Lap- és Könyvkiadó B-t.

Cluj-Kolozsvár, Str. Regina Maria 14.
 Forduljon hozzá mutatószámokért.

A Cimbora új előfizetőihez!

Rendeljétek meg a Cimbora

1923. évi

példányait diszes kötésben.

Első kötet 1923 január—június.
 Második kötet 1923. július—december.

Egy-egy kötet ára 150.— leu.
 A két kötet ára 250.— leu.

ELIDA krém
 a bőr ápolásához.

LAPTULAJDONOS ÉS KIADÓ
 SZABADSÁJTÓ KÖNYVNYOMDA ÉS LAPKIADÓ R.-T. BATHA
 A SZERKESZTÉSÉRT DÉNES BÁNDOR FELEL.
 A SZINES OMLAPOKAT ÓOSVÁR REZSŐ RAJZOLTA.

BERSON

GUMMI SAROK
 ÉS GUMMITALP
 a legjobb anyagból
 MINŐSÉGI MARKA